

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. spalio 24 d.*

„Sąjungos pilietybė — SESV 20 ir 21 straipsniai — Teisė laisvai judėti ir apsigyventi — Valstybės narės pilietis — Studijos kitoje valstybėje narėje — Parama mokslui ir studijoms — Sąlygos — Daugiau nei dvejus metus arba lygiai dvejus metus trunkančios studijos — Profesinės kvalifikacijos įgijimas“

Byloje C-275/12

dėl *Verwaltungsgericht Hannover* (Vokietija) 2012 m. gegužės 22 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2012 m. birželio 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Samantha Elrick

prieš

Bezirksregierung Köln

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai, A. Ó Caoimh (pranešėjas), C. G. Fernlund, C. Toader ir E. Jarašiūnas,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. kovo 21 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Möller,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos V. P. Jørgensen ir C. Thorning,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,
- Europos Komisijos, atstovaujamos V. Kreuzsitz ir D. Roussanov,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su SESV 20 ir SESV 21 straipsnių išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp Vokietijos pilietės S. Elrick ir *Bezirksregierung Köln* (Kelno regiono valdžia) dėl pastarosios atsisakymo suteikti S. Elrick paramą mokslui Jungtinėje Karalystėje.

Teisinis pagrindas

- 3 Federalinio įstatymo dėl paramos mokslui ir studijoms (*Bundesgesetz über individuelle Förderung der Ausbildung (Bundesausbildungsförderungsgesetz)*), iš dalies pakeisto 2007 m. gruodžio 23 d. 22-uoju Federalinio įstatymo dėl paramos mokslui ir studijoms pakeitimo įstatymu (*BGBI. I, p. 3254, toliau – BaföG*), 1 straipsnyje „Principas“ numatyta:

„Šis įstatymas nustato teisę į individualią paramą mokslui, skirtą interesus, galimybes ir rezultatus atitinkančiam mokymuisi, jei mokinys neturi kitų pragyventi ir mokytis reikalingų lėšų.“

- 4 *BaföG* 2 straipsnyje „Mokymo įstaigos“ nurodyta:

1. Parama mokslui ir studijoms suteikiama, siekiant mokytis:

- „1) bendrojo lavinimo mokyklose [„weiterführende allgemeinbildende Schulen“] ir profesinėse mokymo įstaigose [„Berufsfachschulen“], įskaitant visokio pagrindinio profesinio mokymo pobūdžio klases, mokslus nuo 10 klasės [atitinka dešimtuosius mokslo metus], taip pat (vidurinių) technikos ar specialiųjų mokslų mokyklų klases [„Fach- und Fachoberschulklassen“], kurios gali būti lankomos prieš tai nebaigus kito profesinio mokymo, su sąlyga, kad mokinys ar studentas atitinka 1a dalies reikalavimus;
- 2) profesinio mokymo įstaigų klasėse ir technikos ar specialiųjų mokslų mokyklų klasėse [„Berufsfachschulklassen und Fachschulklassen“], kurios gali būti lankomos prieš tai nebaigus kito profesinio mokymo, jei bent jau dvejus metus trunkantys mokslai tose klasėse užbaigiami įgyjant profesinę kvalifikaciją;

<...>

Priskyrimui reikšmės turi mokslo ar studijų pobūdis ir turinys. Parama mokslui ir studijoms suteikiama, kai studijuojama valstybinėje mokymo įstaigoje – išskyrus privačias aukštojo mokslo įstaigas – arba privačioje pakaitinėje mokymo įstaigoje [„Ersatzschule“].

<...>

1a) Siekiant lankyti 1 dalies 1 punkte nurodytas mokymo įstaigas, parama mokslui ir studijoms suteikiama, tik jei mokinys ar studentas negyvena kartu su savo tėvais ir

- 1) jei nėra protingu atstumu nuo jo tėvų namų nutolusios lygiavertės mokymo įstaigos;

<...>

5. Parama mokslui ir studijoms suteikiama tik tuo atveju, jei mokslas ar studijos trunka bent jau pusę mokslo metų ir jei mokinys arba studentas mokosi arba studijuoja dieniniame skyriuje <...>.“

5 Pagal *BAföG* 4 straipsnį, laikantis 5 ir 6 straipsnių, parama mokslui ir studijoms suteikiama mokslui ir studijoms Vokietijoje.

6 *BAföG* 5 straipsnio „Mokymasis užsienyje“ 2 dalyje nustatyta:

„1. Pagal šį įstatymą nuolatine gyvenamąja vieta laikoma vieta, kurioje yra ne vien laikinas suinteresuotojo asmens ryšių centras, nereikalaujant ketinimo joje įsikurti nuolat; nuolatine gyvenamąja vieta nelaikoma vieta, kurioje asmuo gyvena vien dėl mokymosi.

2. Nuolatine gyvenamąją vietą Vokietijoje turintiems studentams, kurie mokosi užsienyje esančioje mokymo įstaigoje, parama mokslui ir studijoms suteikiama jeigu:

<...>

3) jie pradeda mokytis arba tęsia mokslus Europos Sąjungos valstybės narės mokymo įstaigoje ar Šveicarijoje ir turi pakankamų kalbos žinių.

<...>

4. <...>; 2 dalies 3 punktą taikomas tik siekiant lankyti mokymo įstaigas, kurios yra lygiavertės Vokietijoje esančių profesinių mokyklų klasėms [„Berufsfachschulklassen“] pagal 2 straipsnio 1 dalies 2 punktą, aukštesniosioms technikos ar specialiųjų mokslų mokykloms [„höhere Fachschulen“], akademijoms [„Akademien“] arba aukštosioms mokykloms [„Hochschulen“]. Lygiavertiškumo vertinimas atliekamas *ex officio* vykstant paramos [mokslui ir studijoms] skyrimo procedūrai.“

Ginčo aplinkybės ir prejudicinis klausimas

7 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad 1989 m. birželio 1 d. gimusi S. Elrick yra Vokietijos pilietė, kurios nuolatinė gyvenamoji vieta, kaip tai suprantama pagal *BAföG* 5 straipsnio 1 dalį, yra pas tėvus Vokietijoje, ir kad nuo 1998 m. ji daugiausia gyvena Jungtinėje Karalystėje.

8 Baigusi mokslus mokymo įstaigoje Devone (Jungtinė Karalystė), nuo 2009 m. rugsėjo 8 d. ji, kaip dieninio skyriaus studentė, buvo priimta į *South Devon College* Paigntone (Devonas) kursą „First Diploma in Travel, Level 2“. Tai buvo vienu metų studijos, kurios galėjo būti lankomos prieš tai nebaigus kito profesinio mokymo. Tuo metu, kai mokėsi mokykloje ir kai buvo priimta į *South Devon College*, S. Elrick nuolatinė gyvenamoji vieta buvo pas tėvus Vokietijoje.

9 2008 m. liepos 5 d. S. Elrick pateikė prašymą skirti jai nuo 2008 m. rugsėjo mėn. paramą studijoms, kad galėtų lankyti *South Devon College*.

10 2008 m. rugpjūčio 13 d. sprendimu *Bezirksregierung Köln* atmetė prašymą grįsdama tuo, kad S. Elrick pasirinktos studijos, kurias baigus neįgyjama profesinė kvalifikacija pagal *BAföG* 2 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 2 punkte nurodytus kriterijus, atitinka vienu metų trukmės profesines studijas Vokietijos profesinėje mokykloje („Berufsfachschule“). Tokioms studijoms užsienyje parama nesuteikiama.

11 2008 m. rugsėjo 11 d. S. Elrick apskundė šį sprendimą nurodžiusi, kad, nesuteikiant jai *BAföG* numatytos paramos studijoms, pažeidžiami SESV 20 ir 21 straipsniai. Jeigu ji lankytų panašius mokslus Vokietijoje, parama galėtų būti skiriama, net jei tie mokslai truktų tik vienus metus. Taigi pagal nacionalinės teisės normas ji privalo arba atsisakyti teisės laisvai judėti ir pasirinkti Europos Sąjungoje

mokymo įstaigą, arba atsisakyti pagal jos kilmės valstybės teisės normas nustatytos teisės į paramą mokslui ir studijoms. Todėl jos teisė laisvai judėti nepagrįstai ribojama dėl objektyviai nepateisinamų priežasčių.

- 12 *Verwaltungsgericht Hannover* klausia, ar nacionalinės teisės normos yra suderinamos su SESV 20 ir 21 straipsniais. Pirmiausia jis nurodo, kad pagal *BAföG* 5 straipsnio 2 dalies 3 punktą, kai visas mokslas ar studijos užbaigiami užsienyje, parama mokslui ir studijoms mokymo įstaigose, kurios gali būti prilyginamos profesinio mokymo įstaigų klasėms [„Berufsfachschulklasse“] Vokietijoje, suteikiama tik tada, jei įvykdytos *BAföG* 2 straipsnio 1 dalies 2 punkto sąlygos. Pagal šią nuostatą aptariamas mokslas ar studijos turi trukti bent dvejus metus, o juos užbaigus turi būti įgyjama profesinė kvalifikacija. S. Elrick studijos Jungtinėje Karalystėje neatitiko šios sąlygos.
- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad jeigu S. Elrick tokius mokslus, kaip lankytuosius Jungtinėje Karalystėje, būtų baigusi Vokietijoje, ji iš esmės būtų turėjusi teisę į paramą studijoms, kaip tai suprantama pagal *BAföG* 2 straipsnio 1 dalies pirmo sakinio 1 punktą kartu su 1a dalies pirmo sakinio 1 punktu.
- 14 Šis teismas mano, kad jeigu ji būtų lankiusi mokymo įstaigą, siūlančią tokias studijas netoli tėvų gyvenamosios vietos Vokietijoje, kiekvienai kelionei pirmyn ir atgal būtų sugaišusi daugiau nei valandą, o tai, kaip matyti iš aiškinamųjų gairių dėl *BAföG* (administracinės nuostatos dėl *BAföG*), nėra protingas terminas. Taigi jeigu S. Elrick būtų perkėlusį savo gyvenamąją vietą į Vokietijos vietovę, kurioje yra lygiavertė mokymo įstaiga, ji iš esmės būtų turėjusi teisę į paramą studijoms.
- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl šioje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės normų suderinamumo su Sąjungos teise. Taigi studijos Jungtinėje Karalystėje nesuteikia teisės į paramą studijoms pagal *BAföG*, nors lygiaverčių studijų Vokietijoje atveju būtų priešingai, todėl S. Elrick turėtų arba atsisakyti įgyvendinti teisę laisvai judėti, arba teisės į paramą studijoms.
- 16 Esant šioms aplinkybėms, *Verwaltungsgericht Hannover* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal SESV 20, 21 straipsnius draudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias Vokietijos pilietei, turinčiai nuolatinę gyvenamąją vietą Vokietijoje ir lankančiai mokymo įstaigą Europos Sąjungos valstybėje narėje, nesuteikiama *Bundesausbildungsförderungsgesetz (BAföG)* numatyta parama mokslui ir studijoms šioje užsienio mokymo įstaigoje dėl to, kad lankomos studijos trunka tik vienus metus, nors lygiavertėms studijoms Vokietijoje, kurios taip pat trunka vienus metus, pagal *BAföG* parama galėtų būti skiriama?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 17 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar SESV 20 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiamos valstybės narės teisės normos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias valstybės narės pilietei, kurios gyvenamoji vieta yra šioje valstybėje narėje, parama studijoms kitoje valstybėje narėje suteikiama su sąlyga, kad studijos trunka bent dvejus metus, o jas užbaigus įgyjama profesinė kvalifikacija, lygiavertė tai, kurią būtų galima įgyti paramą suteikiančioje valstybėje esančiose profesinėse mokymo įstaigose, nors suinteresuotajam asmeniui parama būtų suteikta, atsižvelgiant į jo ypatingą situaciją, jeigu pastarojoje valstybėje jis pasirinktų studijas, lygiavertes toms, kurias norėjo pasirinkti kitoje valstybėje narėje, ir trunkančias trumpiau nei dvejus metus.

- 18 Pirmiausia reikia priminti, kad S. Elrick, kaip Vokietijos pilietė, yra Sąjungos pilietė, kaip tai suprantama pagal SESV 20 straipsnio 1 dalį, todėl gali naudotis tokį statusą turintiems asmenims suteiktomis teisėmis ir tam tikrais atvejais prieš savo kilmės valstybę narę (žr. 2006 m. spalio 26 d. Sprendimo *Tas-Hagen ir Tas*, C-192/05, Rink. p. I-10451, 19 punktą; 2007 m. spalio 23 d. Sprendimo *Morgan ir Bucher*, C-11/06 ir C-12/06, Rink. p. I-9161, 22 punktą ir 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Prinz ir Seeberger*, C-523/11 ir C-585/11, 23 punktą ir nurodytą teismų praktiką).
- 19 Kaip Teisingumo Teismas jau buvo ne kartą nusprendęs, Sąjungos pilietybe siekiama suteikti valstybių narių piliečiams esminį statusą, leidžiantį tiems, kurių situacija tokia pati, būti vienodai teisiškai traktuojamiems ESV sutarties taikymo *ratione materiae* srityje, neatsižvelgiant į pilietybę ir nepažeidžiant šioje srityje aiškiai nustatytų išimčių (2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *D'Hoop*, C-224/98, Rink. p. I-6191, 28 punktas; 2013 m. vasario 21 d. Sprendimo *N. C-46/12*, 27 punktas ir minėto Sprendimo *Prinz ir Seeberger* 24 punktas).
- 20 Į Sąjungos teisės aktų taikymo sritį, be kita ko, patenka tos situacijos, kurios susijusios su Sutartimi garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis, pirmiausia ir SESV 21 straipsniu suteikta teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (minėto Sprendimo *Morgan ir Bucher* 23 punktas bei minėto Sprendimo *Prinz ir Seeberger* 25 punktas ir nurodyta teismų praktika).
- 21 Taigi, nors valstybės narės pagal SESV 165 straipsnio 1 dalį turi kompetenciją nustatyti mokymo turinį ir savo švietimo sistemos organizavimą, naudojamosi šia kompetencija jos turi laikytis Sąjungos teisės, pirmiausia Sutarties nuostatų, susijusių su SESV 21 straipsnio 1 dalyje numatyta laisve judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (žr. minėto Sprendimo *Morgan ir Bucher* 24 punktą bei minėto Sprendimo *Prinz ir Seeberger* 26 punktą ir nurodytą teismų praktiką).
- 22 Nacionalinės teisės aktais, dėl kurių kai kurie valstybės piliečiai atsiduria blogesnėje padėtyje tik dėl to, kad pasinaudojo teise laisvai judėti ir apsigyventi kitoje valstybėje narėje, ribojamos SESV 20 straipsniu visiems Sąjungos piliečiams garantuojamos laisvės (2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *De Cuyper*, C-406/04, Rink. p. I-6947, 39 punktas; minėto Sprendimo *Morgan ir Bucher* 25 punktas ir minėto Sprendimo *Prinz ir Seeberger* 27 punktas). Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad kai vienos valstybės narės pilietis persikelia į kitą valstybę narę tęsti vidurinio mokslo, jis naudojasi EB 18 straipsnyje numatyta judėjimo laisve (žr. minėto Sprendimo *D'Hoop* 29–34 punktus ir 2005 m. kovo 15 d. Sprendimo *Bidar*, C-209/03, Rink. p. I-2119, 35 punktą).
- 23 Šios Sutartyje numatytos galimybės Sąjungos piliečių laisvo judėjimo srityje nebūtų visiškai veiksmingos, jei valstybės narės pilietį nuo pasinaudojimo jomis būtų galima atgrasyti sudarant kliūtis jam apsigyventi kitoje valstybėje narėje jo kilmės valstybės teisės aktais, nubaudžiančiais jį vien dėl to, kad pasinaudojo minėtomis galimybėmis (žr. minėto Sprendimo *D'Hoop* 31 punktą; minėto Sprendimo *Morgan ir Bucher* 26 punktą ir minėto Sprendimo *Prinz ir Seeberger* 28 punktą).
- 24 Ši išvada ypač svarbi švietimo srityje, atsižvelgiant į SESV 6 straipsnio e punktą ir SESV 165 straipsnio 2 dalies antra įtrauka siekiamus tikslus, t. y., be kita ko, skatinti studentų ir dėstytojų judumą (žr. minėto Sprendimo *D'Hoop* 32 punktą; 2005 m. liepos 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-147/03, Rink. p. I-5969, 44 punktą; minėto Sprendimo *Morgan ir Bucher* 27 punktą ir minėto Sprendimo *Prinz ir Seeberger* 29 punktą).
- 25 Be kita ko, reikia priminti, kad pagal Sąjungos teisę valstybės narės neprivalo numatyti studijų paramos sistemos, kuri leistų studentams studijuoti kitoje valstybėje narėje. Tačiau jeigu valstybė narė numato paramos mokslui ir studijoms sistemą, kuri leidžia studentams pasinaudoti šia parama, ji turi užtikrinti, kad šios paramos suteikimo sąlygos be pateisinamų priežasčių neribotų SESV 21 straipsniu garantuojamos teisės judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Morgan ir Bucher* 28 punktą ir minėto Sprendimo *Prinz ir Seeberger* 30 punktą).

- 26 Šiuo atveju neginčijama, kad jeigu ieškovė Vokietijoje būtų baigusi mokslus, lygiaverčius tiems, kuriuos pasirinko Jungtinėje Karalystėje, ji būtų turėjusi teisę į paramą mokslui ir studijoms, nes nebuvo mokymo įstaigos, kuri siūlytų lygiaverčius mokslus ir nuo tėvų namų Vokietijoje būtų nutolusi protingu atstumu.
- 27 Vokietijos vyriausybė nurodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos teisės normomis neribojama teisė laisvai judėti ir apsigyventi, nes Vokietijos teisės aktų leidėjas teisėtai pasirinko neįtvirtinti teisės į paramą S. Elrick pasirinktomis studijoms, ir kad pagal Sąjungos teisę jis neprivalo to daryti. Vyriausybės nuomone, *BAföG* tikslas yra atlikti kokybinę mokslų, kurie finansuojami Vokietijos Federacinės Respublikos lėšomis, atranką. Tokiu reglamentavimu neribojamos pagrindinės teisės laisvai judėti ir apsigyventi.
- 28 Tačiau toks reglamentavimas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurią parama mokslui ir studijoms užsienyje suteikiama su sąlyga, kad mokslai prilygsta mokslui profesinio mokymo įstaigų klasėse („Berufsfachschulklasse“), trunka bent dvejus metus, o juos užbaigus įgyjama profesinė kvalifikacija, yra ribojamas pagal SESV 21 straipsnį, nes prašymą pateikęs asmuo, kurio asmeninė situacija tokia pati kaip S. Elrick, gautų paramą, jeigu Vokietijoje pasirinktų studijas, lygiavertes tom, kurias pasirinko kitoje valstybėje narėje.
- 29 Tokia sąlyga gali atgrasyti Sąjungos piliečius, kaip antai S. Elrick, įgyvendinti teisę laisvai judėti ir apsigyventi kitoje valstybėje narėje, atsižvelgiant į poveikį, kurį šios laisvės įgyvendinimas gali turėti teisei į paramą mokslui ir studijoms (žr. minėto Sprendimo *Prinz ir Seeberger* 32 punktą). Be to, negalima manyti, kad tokios sąlygos sukeltos ribojamosios pasekmės yra per daug abejotinos arba nereikšmingos, kad jas būtų galima laikyti teisės laisvai judėti ir apsigyventi ribojimu (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Morgan ir Bucher* 32 punktą).
- 30 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką teisės norma, kuria gali būti apribota Sutartimi garantuojama pagrindinė laisvė, gali būti pateisinama Sąjungos teisės atžvilgiu, tik jeigu ji pagrįsta objektyviu bendrojo intereso pagrindu, nepriklausančiu nuo atitinkamų asmenų pilietybės ir proporcinga nacionaline teise siekiamam teisėtam tikslui (žr. minėto Sprendimo *De Cuyper* 40 punktą; minėto Sprendimo *Tas-Hagen ir Tas* 33 punktą ir minėto Sprendimo *Morgan ir Bucher* 33 punktą). Iš Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad priemonė yra proporcinga, jeigu galėdama leisti įgyvendinti numatytą tikslą ji neviršija to, kas reikalinga jam pasiekti (minėto Sprendimo *De Cuyper* 42 punktas; minėto Sprendimo *Morgan ir Bucher* 33 punktas ir minėto Sprendimo *Prinz ir Seeberger* 33 punktas).
- 31 Vokietijos vyriausybė nurodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės normos pateisinamos Vokietijos teisės aktų leidėjo pasirinkimu skirti paramą mokslui ir studijoms užsienyje, atsižvelgiant į numatomą mokslo ir studijų naudingumą ir į gyvenimo užsienyje ir bendros minėtų studijų trukmės santykį. Vyriausybės nuomone, pagrindinis šioje byloje nagrinėjamų teisės normų tikslas yra suteikti paramą mokslui ir studijoms užsienyje tik tada, kai dėl tokių studijų studentas turi didesnes galimybes rasti darbą. Šiuo atžvilgiu studijos, kurias užbaigus įgyjama nepakankama kvalifikacija, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, skirtos bendram profesiniam pasirėngimui ir tik nežymiai padidina tokio studento galimybes susirasti darbą. Todėl neverta suteikti paramos tokioms studijoms užsienyje.
- 32 Tačiau iš Vokietijos vyriausybės argumentų aiškiai nematyti, kaip tikslas finansuoti tik tuos mokslus ir studijas užsienyje, kuriais pagerinamos studentų galimybės susirasti darbą, užtikrinamas pagrindinėje byloje nagrinėjamuose teisės aktuose, ypač *BAföG* 2 straipsnio 2 dalyje, numatyta sąlyga, kuria reikalaujama, kad studijos, kurias ketinama pasirinkti, truktų bent dvejus metus, neatsižvelgiant į šių studijų pobūdį ir turinį, nors šios sąlygos neatitinkančios, tačiau Vokietijoje pasirinktos studijos finansuojamos esant ypatingoms aplinkybėms, kaip antai būdingoms ieškovės situacijai. Taigi atrodo, kad dvejų metų trukmės reikalavimas visiškai nesusijęs su pasirinktu studijų lygiu.

- 33 Taigi toks studijų trukmės reikalavimas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, netinkamas ir turi būti laikomas neproporcingu šiam tikslui pasiekti (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Morgan ir Bucher* 36 punktą).
- 34 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad SESV 20 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiamos valstybės narės teisės normos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias valstybės narės pilietei, kurios gyvenamoji vieta yra šioje valstybėje narėje, parama studijoms kitoje valstybėje narėje suteikiama su sąlyga, kad studijos trunka bent dvejus metus, o jas užbaigus įgyjama profesinė kvalifikacija, lygiavertė tai, kurią būtų galima įgyti paramą suteikiančioje valstybėje esančiose profesinėse mokymo įstaigose, nors suinteresuotajam asmeniui parama būtų suteikta, atsižvelgiant į jo ypatingą situaciją, jeigu pastarojoje valstybėje jis pasirinktų studijas, lygiavertes tom, kurias norėjo pasirinkti kitoje valstybėje narėje, ir trunkančias trumpiau nei dvejus metus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 35 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

SESV 20 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiamos valstybės narės teisės normos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias valstybės narės pilietei, kurios gyvenamoji vieta yra šioje valstybėje narėje, parama studijoms kitoje valstybėje narėje suteikiama su sąlyga, kad studijos trunka bent dvejus metus, o jas užbaigus įgyjama profesinė kvalifikacija, lygiavertė tai, kurią būtų galima įgyti paramą suteikiančioje valstybėje esančiose profesinėse mokymo įstaigose, nors suinteresuotajam asmeniui parama būtų suteikta, atsižvelgiant į jo ypatingą situaciją, jeigu pastarojoje valstybėje jis pasirinktų studijas, lygiavertes tom, kurias norėjo pasirinkti kitoje valstybėje narėje, ir trunkančias trumpiau nei dvejus metus.

Parašai.